

Järfälla kommun

Rektorn vid Berghemskolan

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Berghemskolan
i Järfälla kommun

Tillsyn av Berghemskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Järfälla kommun under våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Berghemskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 19 och den 21 mars 2012.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att Berghemskolan arbetar med ett förebyggande värdegrundsarbete genom bland annat faddersystem och gemensamma samlingar där värdegrundsfrågor diskuteras. Skolan upplevs som trygg av både elever och lärare som Skolinspektionen har intervjuat och samtalat med. Dock kan skolans värdegrundsarbete utvecklas. Som exempel framgår det inte i skolans plan mot kränkande behandling vilka åtgärder som planeras genomföras det kommande året samt hur dessa ska följas upp.

Av tillsynen framgår att undervisningen tydligare behöver inriktas mot de nationella målen. Bland annat har eleverna inte ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Vidare ser inte rektorn till att beslut fattas om placering och anpassad studiegång i särskild undervisningsgrupp för de elever som går i skolans två särskilda undervisningsgrupper. Även skolans arbete med de individuella utvecklingsplanerna och åtgärdsprogrammen behöver utvecklas ytterligare.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på några områden som Järfälla kommun måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot bakgrund av detta fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Bergshemskolan i Järfälla kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Järfälla kommun att senast den 16 augusti 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Se till att utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten och skolan har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad (1 kap.10 § och 4 kap. 14 § första stycket skollagen, Lgr 11 avsnitt 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande).
- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålls informerade i frågor som rör dem (4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, avsnitt 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar).

Trygghet och studiero

Ordningsregler har inte utarbetats under medverkan av eleverna och följs inte upp vid skolenheten.

Det finns inte för skolan en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Se till att ordningsregler finns, har utarbetats under medverkan av eleverna och följs upp vid skolenheten (5 kap. 5 § skollagen).
- Se till att det för skolan finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp (6 kap. 8 § skollagen).

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Se till att rektor fattar beslut om enskild undervisning, särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång enligt författningarnas krav (3 kap. 9 och 11 §§ skollagen).
- Rektorn ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Se till att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven (10 kap. 13 § skollagen).

- Se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).

Personalkompetens

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med personalkompetens.

I detta ingår att:

- Se till att det för undervisningen används personal som har utbildning för de uppgifter de ska utföra (2 kap. 13,15, 17-19 §§ skollagen).

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

I detta ingår att:

- Se till att skolan erbjuder eleverna språkval samt modersmålsundervisning eller modersmålsstöd i förskoleklassen i enlighet med författningarna (9 kap.10 § skollagen).
- Se till att eleverna och de som avser att påbörja utbildning har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval (2.kap 29 § skollagen, Lgr 1 avsnitt 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden).

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Bedömning:

Eleverna ges inte möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen.

Motivering:

Enligt skollagen och läroplanen ska utformningen och inflytandet anges i planeringen av verksamheten och skolan ska ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Vidare anger läroplanen att eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbets sätt, arbetsformer, och undervisningens innehåll och hållas informerade i frågor som rör dem.

Av intervjuer med lärare framkommer att många lärare i skolan använder sig av så kallade lokala pedagogiska planeringar när de planerar sin undervisning. Eleverna är dock inte delaktiga i arbetet med dessa enligt både lärare och rektor. Av intervjuer och samtal med lärare och elever framgår att undervisningen i huvudsak planeras av lärarna. Inte heller i några av de dokument som Skolinspektionen tagit del av framgår att eleverna haft ett aktivt inflytande och varit delaktiga i planeringen av undervisningen.

I intervjuer och samtal med lärare och elever framkommer att eleverna ges möjlighet att få inflytande över undervisningen under lektionerna. Det kan till exempel handla om att de får välja olika examinationssätt eller i vilken ordning de vill genomföra olika uppgifter som läraren bestämt. I intervju med lärare och skolledning framkommer även att vissa elever under samlingen på morgonen kan vara med och ha inflytande över hur deras dag ska se ut.

Tillsynen visar dock att det inte finns något systematiskt sätt att ge eleverna möjlighet till ett aktivt inflytande över undervisningen. I intervju med rektorn och i intervju och samtal med elever framkommer att eleverna sällan diskuterar frågor som rör undervisningen under klassråds- och elevrådsmöten. Och även om de flesta elever som Skolinspektionen har pratat med är relativt nöjda med det inflytande de har över utbildningen så vill Skolinspektionen betona att läroplanen anger att lärarens uppdrag är att förbereda eleverna för delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle.

Av utredningen framgår att eleverna inte ges möjlighet till ett aktivt inflytande över undervisningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 och 14 §§ skollagen, Lgr 11 avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, avsnitt 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero**Bedömning:**

Ordningsregler har inte utarbetats under medverkan av eleverna och följs inte upp vid skolenheten.

Det finns inte för skolan en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Motivering:

Enligt skollagen ska det finnas ordningsregler för varje skola. Ordningsreglerna ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skola. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Berghemskolan har ordningsregler som Skolinspektionen har tagit del av. I intervju med rektorn samt i intervju och samtal med lärare och elever framkommer att eleverna inte har varit delaktiga i utarbetandet av reglerna.

Vidare ska huvudmannen enligt skollagen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse av vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Planen ska även innehålla en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

Berghemskolan har en plan mot kränkande behandling. Planen saknar en redogörelse för vilka aktiviteter och åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under året utifrån en kartläggning av verksamhetens behov. Planen saknar även en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

Av utredningen framgår att ordningsreglerna inte har utarbetats under medverkan av eleverna. Det finns även brister i skolans plan mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

5 kap. 5 § och 6 kap. 8 § skollagen.

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Enligt skollagen får särskilt stöd ges i annan undervisningsgrupp än den som eleven tillhör om det finns särskilda skäl.

I intervju med rektorn och lärare framkommer att det saknas beslut om anpassad studiegång och placering i särskild undervisningsgrupp för de elever som går i skolans två särskilda undervisningsgrupper. Rektorn och lärare uppger vidare att eleverna ofta går upp till ett eller två år i de särskilda undervisningsgrupperna samt att det i många fall sker utan individuell prövning. I intervju med rektorn och med lärare framkommer vidare att eleverna inte får någon undervisning i engelska oavsett vilken utbildningsbakgrund och vilka behov eleverna har.

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till. Visar utredningen att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn, eller den som rektorn överlåtit beslutanderätten till, besluta om ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram som utarbetats i Bergshemskolan. Av dessa framgår inte alltid tydligt hur elevens behov ska tillgodoses av skolan och inte heller hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Av utredningen framgår att särskilt stöd inte ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Vidare framgår att rektorn inte ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

3 kap. 8-9 och 11-12 §§ skollagen

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Bedömning:

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i.

Av de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen har tagit del av framgår att elever inte får skriftliga omdömen om kunskapsutvecklingen i alla ämnen som de ges undervisning i. För elever i årskurs 4 och 5 ges skriftliga omdömen i gruppen samhällsorienterande ämnen (SO) respektive naturorienterande ämnen (NO) och inte i varje ämne. Eftersom det finns ett centralt innehåll i kursplanerna för respektive ämne från och med årskurs 4 ska skriftliga omdömen från och med denna årskurs ges i varje ämne som eleven får undervisning i. I samband med faktagranskningen av beslutet framkommer att eleverna i Berghemskolan från och med vårterminen 2012 får skriftliga omdömen i varje ämne. Skolinspektionen avstår därför från ingripande i denna del.

Enligt skollagen ska det i den individuella utvecklingsplanen framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Av de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen har tagit del av framgår inte tydligt vilka insatser som skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Av utredningen framgår att eleven och elevens vårdnadshavare inte fortlöpande får information om elevens kunskapsutveckling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

10 kap. 13 § skollagen.

Bedömningsområde: Personalkompetens

Bedömning:

Personal vid skolan saknar utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Motivering:

I skollagen anges att huvudmannen för undervisningen ska använda lärare eller förskollärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som läraren eller förskolläraren ska bedriva.

I intervju med rektorn och med lärare framkommer att personal från skolans fritidshem undervisar eleverna i årskurs 4 under läsåret 2011/12. Vidare framkommer att det finns flera elever i skolan som får undervisning i svenska som andraspråk, men att det i skolan inte finns någon lärare som har utbildning i svenska som andraspråk.

Av utredningen framgår att personal vid skolenheten saknar utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 13,15 och 17-19 §§ skollagen.

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning:**

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Motivering:

Av skollagen framgår att förskoleklassen ska medverka till att elever med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165) ska modersmålsstöd i förskoleklass i första hand vara en pedagogisk fråga för förskoleklassen. Det framgår bland annat att i varje förskoleklass där det finns elever med annat modersmål än svenska ska aktiviteter, arbetssätt, miljö och material anpassas till elevernas behov. Det kan till exempel handla om att tillhandahålla material eller sagoböcker på elevernas modersmål. Det kan också handla om att ha musikstunder och andra typer av samlingar där fokus ligger på elevernas kultur och där svenska begrepp används parallellt med begrepp på elevernas modersmål.

I intervju med rektorn och lärare framkommer att skolan inte medverkar till att elever i förskoleklassen med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla sitt modersmål på det sätt som beskrivs i författningarna.

Enligt skollagen ska alla elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

I intervju med rektorn framkommer att eleverna i Berghemskolan inte har tillgång till någon studie-och yrkesvägledare och att det inte heller finns någon annan inom skolan som har motsvarande kompetens som kan ge eleverna vägledning inför framtida utbildningsverksamhet. Det innebär bland annat att eleverna i årskurs 5 inte får någon information i skolan inför val av modernt språk och skola i årskurs 6.

Av utredningen framgår att skolan inte erbjuder eleverna i förskoleklassen modersmålsstöd i enlighet med författningarna. Vidare visar utredningen att eleverna inte har tillgång till personal med kompetens så att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings-och yrkesval tillgodoses. Alla elever har därmed inte lika tillgång till den utbildning som anordnas. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 20 § och 9 kap. 10 § skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden.

Bakgrund

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Våren 2011 nådde enligt skolans egen statistik cirka 85 procent av eleverna i årskurs 5 målen i samtliga ämnen, vilket är en förbättring från 2010 års resultat då cirka 77 procent av eleverna uppnådde målen i samtliga ämnen.

För årskurs 3 var motsvarande siffra 97 procent enligt skolans egen statistik. Även här märks en viss förbättring jämfört med 2010 års resultat då cirka 89 procent av eleverna uppnådde målen i samtliga ämnen. I de nationella ämnesproven i årskurs 3 våren 2011 nådde, enligt den nationella statistiken, mellan 89 och 100 procent av eleverna kravnivåerna i de olika delproven i matematik och mellan 98 och 100 procent av eleverna nådde kravnivåerna i de olika delproven i svenska.

Enligt skolans rektor så har skolan satsat på ett språkutvecklande arbetssätt samt tidig matematikinläring för att resultaten ska fortsätta att förbättras.

Resultat av värdegrundsarbetet

I intervju beskriver rektorn att skolan har ett väl utbyggt faddersystem. Skolan har även nolltolerans mot minsta tendens till dåligt uppförande, mobbning eller andra former av dåligt uppträdande enligt den verksamhetsredogörelse som skolan har lämnat till Skolinspektionen. I intervju uppger rektorn även att elevernas ansvarstagande för sin studiemiljö är stort och det förekommer ingen skadegörelse på skolan.

Eleverna bekräftar i samtal och intervjuer att de känner sig trygga i skolan och att de vuxna agerar om något händer.

Beskrivning av Berghemskolan

Berghemskolan ligger i kommundelen Jakobsberg i Järfälla kommun. Skolan omfattar förskoleklass och årskurserna 1-5. Till skolan hör även två särskilda undervisningsgrupper där nyanlända elever i grundskolan får introduktion och grundläggande svenskundervisning. Vid tiden för Skolinspektionens besök fanns totalt 236 elever i skolan. Skolan är organiserad i tre olika arbetslag utifrån skolans olika gårdar. Röda gården omfattar särskild undervisningsgrupp samt årskurs 1 och 2. Gröna gården omfattar förskoleklass, årskurs 1 och 2. Den blå gården omfattar särskild undervisningsgrupp, årskurs 3, 4 och 5 samt skolans expedition och bibliotek.

Ledningen för skolan utgörs av en tillförordnad rektor sedan februari 2012 och fram till terminsslutet i juni månad. Hon har tidigare arbetat som biträdande rektor i skolan under drygt tio år. Till sin hjälp har hon en tillförordnad biträdande rektor som under innevarande läsår varit lärare i årskurs 4 i skolan. Processen med att rekrytera ny rektor pågick vid tillsynsbesöket.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Ulrika Palm deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Anki Näckstam
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan

information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).